

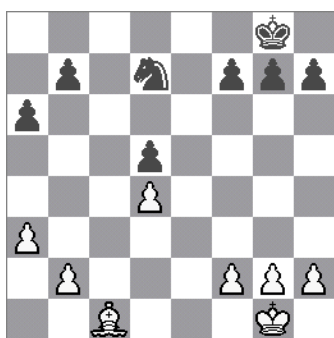
JEZDEC PROTI STŘELCI V KONCOVCE

Ing. Vratislav HORA

Toto je velmi atraktivní téma. Jak je možné, že silnější hráč má zpravidla tu správnou figuru? Klíčem je pochopení na jak velkém prostoru se hraje. na velkém prostoru a při nesymetrickém rozdělení pěšců., kdy mohou vzniknout volní pěšci. tehdy je lepší střelec. na malém prostoru je lepší jezdec, kdy se může uplatnit jeho možnost vstupu na každé pole. Je nutno vzít i v úvahu, že střelec potřebuje otevřenou pozici, jezdcí nevdají blokování pěšci nebo blokování řetězy. Jezdec je tedy silnější především v blokových pozicích, zvláště je-li střelec špatný (omezuje jej vlastní pěšci na polích barvy střelce).

Saidy - Fischer, New York 1964

1.c4 e5 2.Jf3 Jc6 3.d4 cxd4 4.Jxd4 Jf6 5.Jc3 e6 6.Jdb5 Sb4! 7.a3 Sxc3+ 8.Jxc3 d5! 9.e3 0-0 10.cxd5 exd5 11.Se2 Sf5 12.Jb5 Db6! 13.0-0 a6 14.Jd4 Jxd4 15.Dxd4 Dxd4 16.exd4 Vac8 17.Sd1 Sc2! 18.Se3 Sxd1 19.Vfxd1 Vc2! 20.Vd2 Vfc8 21.Vxc2 Vxc2 22.Vc1 Vxc1+ 23.Sxc1 Jd7!-viz diagram

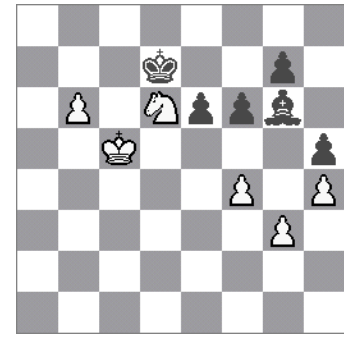
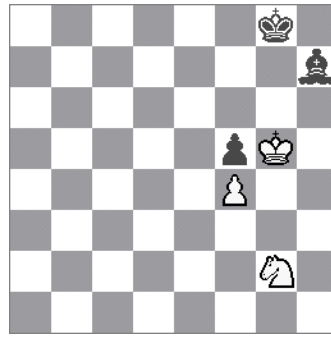
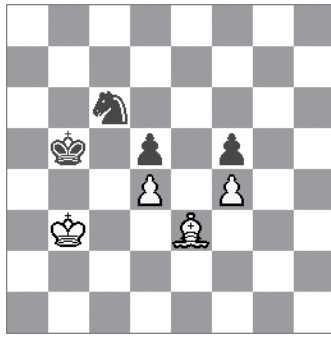

Fischer klidně dal soupeři dvojici střelců a šel do typové pozice se silným izolovaným pěšcem v malém centru. Soupeř přešel do pozice se zafixovanými pěšci d4:d5. Fischer na sloupci „c“ vynutil výměny a přešel do koncovky, kde vynikne převaha jezdce nad střelcem.

Hodnocení pozice: černý stojí lépe, protože se bude hrát na malém prostoru-královském křídle. Pěšci jsou sice na obou křídlech, ale jsou rozloženi symetricky. Pěšec d4 navíc zhoršuje pohyblivost bílého střelce. Plánem hry černého je vytvořit na královském křídle druhou slabinu (první slabinou je již pěšec d4) podle principu vytvoření dvou slabin v koncovce. **24.Kf1 Jf8! 25.Ke2 Je6 26.Kd3 h5! 27.Se3 Kh7**

28.f3 Kg6 29.a4 Kf5 Ukazuje se hloubka chápaní pozice ze strany budoucího mistra světa, vždyť kolik šachistů by v 23.tahu klidně a automaticky hrálo Kf8?

Prvním zákonem koncovky je centralizace krále, aby se tato pomalá, ale v koncovce velmi silná figura dostala, co nejdříve na rozhodující úsek bojiště. Fischer hraje bez předsudků – rozhodujícím úsekem bojiště je královské křídlo a král tam šel přímo. **30.Ke2 g5! 31.Kf2 Jd8 32.Sd2 Kg6 33.Ke3 Je6 34.Kd3 Kf5 35.Se3 f6 36.Ke2 Kg6 37.Kd3 f5! 38.Ke2 f4 39.Sf2 Jg7 40.h3 Jf5 41.Kd3 g4! 42.hxg4 hxg4 43.fxg4 Jh6 44.Se1 Jxg4 45.Sd2 Kf5 46.Se1 Jf6 47.Sh4 Jh5 48.Se1 Kg4 49.Ke2 Jg3+!** Vzhledem k velké převaze černého krále nad bílým, nelze přejít do pěšcové koncovky. **50.Kd3** [50.Sxg3? Kxg3 51.Kf1 f3 52.gxf3 Kxf3-+] **50...Jf5 51.Sf2 Jh4! 52.a5** [52.Sxh4? Kxh4 53.Ke2 Kg3 54.Kf1 f3-+] **52...Jxg2** Slabina padla a zbytek je věcí techniky. **53.Kc3 Kf3 54.Sg1 Ke2 55.Sh2 f3 56.Sg3 Je3 0-1**

D1: Tématický příklad - černý na tahu vyhraje:

Špatný střelec bílého je omezen jen na bránění vlastních pěšců a samotný král není schopen zabránit průniku černého krále do vlastního týlu. **1...Ja5+ 2.Kc3 Ka4! 3.Sf2 Jc6 4.Se3 Ja7 5.Sf2 Jb5+ 6.Kd3 Kb3 7.Se3 Jc3 8.Sf2 Ja2 9.Se3 Jb4+ 10.Kd2 Kc4+** se snadnou výhrou.

D2: Studie Trockij, 1924

1.Kh6! Kh8 Černý střelec je bez tahu **2.Jh4 Kg8** I v koncovkách s minimem materiálu se objevují matové motivy! Teď by po tahu střelcem dostal černý mat! **3.Jf3 Kh8 4.Je5 Kg8 5.Jc6! Kh8 6.Je7 Sg8** Teď už nebylo jiného tahu **7.Jg6#**

D3: Lasker - Marco, Paříž.1900

Při sledování této partie byli všichni diváci přesvědčení o tom, že pěšce b6 nelze dotáhnout do dámy a jiná cesta k výhře přece není. Ani sám Marco se již neobával výsledku partie. Lasker však po delším přemýšlení obětoval svého volného pěšce a rychle rozhodl na opačném křídle. **52.b7! Kc7 53.Jb5+! Kxb7** Vzdálený volný pěšec splnil svůj úkol: decentralizoval černého krále, bílý tak mohl nastoupit na královské křídlo, pěšce získal hned zpět a na malém prostoru byl jezde jasně silnější než střelec. **54.Kd6 e5** Pěšce nešlo dobře krýt. **55.fxe5 fxe5 56.Kxe5 Kc6 57.Jd4+ Kd7 58.Je6! Ke7 59.Jxg7 Kf7 60.Je6 Sc2 61.Jf4! Kg7** ani druhého pěšce nešlo dobře krýt **61...Sd1 62.Kf5 Kg7 62.Kg5 + -** Aktivita krále a jeho souhra s jezdcem rozhodly. **62.Jxh5+ Kh6 63.Jf4** Zbytek partie je jen technickým uplatněním materiální výhody, přesto ji uvádíme do konce. **63...Sd1 64.Kf5 Sc2+ 65.Kg4 Sd1+ 66.Kh3 Kg7 67.g4 Kf6 68.Kg3 Sb3 69.Jh3 Kg6 70.Kf4 Sc2 71.Jg5 Sb3 72.Jf3 Sc2 73.Jd4 Sd1 74.Jf5 Sc2 75.h5+ Kh7 76.Kg5 Sd1 77.Jd4 Kg7 78.Kh4 Sa4 79.g5 Sd1 80.Jf5+ Kf7 81.Je3 Se2 82.Jg4 Kg7 83.g6 Sd3 84.Kg5 Sc2 85.Je5 Sb3 86.h6+ Kg8 87.Kf6 1-0**

V tomto velmistrovském turnaji získal Lasker 90% bodů. v té době neměl mistr světa sobě rovného ve vedení koncovek. Je až neuvěřitelné jak byl závěr logický: vzdálený volný pěšec splnil úkol decentralizováním soupeřova krále a bílý král přišel včas na rozhodující bojiště.